

Vertrouwen ...

Inleiding

Vertrouwen, wat is dat eigenlijk? Nog preciezer: vertrouwen in elkaar. Soms wordt er van iemand gezegd dat hij 'te goed van vertrouwen' is. Kennelijk wordt hij (wel eens) opgelicht of op een andere manier beduvelde. Mensen vertrouwen elkaar meer dan op het eerste gezicht lijkt: in het verkeer vertrouw je de andere deelnemers dat zij de verkeersregels in acht nemen. Als je de auto naar de garage brengt, vertrouw je er op dat hij deugdelijk onderhouden wordt, laat staan dat er vitale onderdelen uit gestolen zouden worden. Als je op straat loopt, vertrouw je er op dat 'de anderen' je niet van de sokken zullen lopen, enz.

Er zit nog veel meer aan vast: vertrouwen geeft vrijheid!

Zakelijk

Onlangs keek ik naar het programma 'Opgelicht'. Daar werd een oplichter aan de kaak gesteld die uitgevers oplichtte. Daar waren kleine en grote bedrijven bij.

De oplichter had een representatief voorkomen en een 'goede babbel'. De opgelichten waren echt geen watjes: keurige dames en heren die goed wisten waar ze het over hadden en hun bedrijf goed runden. Toch waren zij voor ettelijke duizenden euro's opgelicht. Uit hun verhalen blijkt dat je geen zaken kunt doen met elkaar als er geen vertrouwen is! Daar moet het in ieder geval mee beginnen.

Hoe straal je vertrouwen uit?

Indertijd heeft Van Kooten een filmpje gemaakt waarin hij eerst 'gekleed-als-blanke' optrad in allerlei situaties: een kamer gaan huren, meisjes in een café een pilsje aanbieden, een taxichauffeur ompraten dat hij hem meeneemt terwijl hij geen geld op zak heeft maar hem thuis zal betalen, etc. Even later doet hij datzelfde als Pamuk, een Turkse gastarbeider. In geen van de gevallen krijgt hij gedaan wat hem daarvoor wel lukte. Hij ging ook toen 'vermomd' en was niet als Van Kooten te herkennen, zeker niet door zijn spel. Laat dat maar aan hem over. Hij was ook niet overdreven 'netjes gekleed' of zo....

Kennelijk is ons voorkomen van belang om (op het eerste gezicht) vertrouwen te wekken. Daar berusten bijna alle satires van Koot en Bie op. Ga alle typetjes maar na. "Scheurgras" is daarin wel een uiterste waarin ze als tuinmannen een oud dametje belazeren en zeggen dat haar hele tuin overhoop moet omdat er 'scheurgras' in staat en demonstreren dat door een grasspriet in de lengte door te scheuren.

Tè netjes gekleed is ook niet handig. Als je *over-dressed* de deuren langsgaat om klanten te werven of om geld los te peuteren voor een goed doel, wordt je beschouwd als een gladjanus. Sommige zaken doen we niet (meer). "Aan de deur wordt niet gekocht". Er zijn zelfs geëmailleerde bordjes met die tekst te koop om op de buitendeur te schroeven.

Kennelijk is 'ons voorkomen' heel belangrijk als we van onze medemens iets gedaan willen krijgen of een gesprek willen aanknopen. Ook enige 'inkijk' in onze persoonlijkheid is van belang. Die kunnen we tot uiting brengen in onze kleding en houding. Je maakt oogcontact. Dit is subtiel en bepaalt vaak of je slaagt of niet. Kortom het behoort tot onze cultuur.

Samenwerken

Kortgeleden schreef Rob Wijnberg in De Correspondent een verhaal over 'samenwerken'. Dat wij als westerse beschaving zo ver zijn gekomen, komt door samenwerking. Dat is veel belangrijker dan allerlei slimme uitvindingen. Dat denken we vaak maar hij laat zien dat de onderlinge samenwerking niet alleen cruciaal is maar zelfs het fundament van onze vooruitgang.

[In een interview van Hans Clevers \(door Maarten van Rossem\) bij zijn afscheid van de KNAW: Nederland hoort tot de top van de wereld op \(β\) wetenschappelijk gebied door een soort sociaal-cultureel talent. De Nederlander zorgt voor cohesie in een onderzoeksgroep. Daardoor ontstaat openheid en een goede samenwerking. Bovendien hebben Nederlanders totaal geen ontzag voor hiërarchie.....](#)

En wat is de basis van samenwerken? Vertrouwen, toch?

Als ik een ladder op moet die niet zo stabiel staat, vraag ik iemand om de ladder even vast te houden. Als ik met de bus meega, vertrouw ik er impliciet op dat de chauffeur geen ongelukken maakt en de route volgt die hem opgedragen is en stopt bij de halte die ik aangeef door 'op het knopje te drukken'. Vul maar aan. Onze westerse samenleving hangt van vertrouwen aan elkaar. Je kijkt elkaar op zijn minst aan als je met elkaar praat.

Als je op Internet iets bestelt bij een webshop, ga je er vanuit dat de goederen geleverd worden. Dat onderling vertrouwen is zo groot dat we spinnijdig zijn als dat beschaamd wordt: als we netjes vragen aan de buurman of we even zijn boormachine mogen lenen en hij weigert dat dan zijn we in onze inte-

griteit aangetast. Zo ver gaat het zelfs.

Vertrouwen is de grond waarop we in een bedrijf met elkaar producten kunnen ontwikkelen en produceren. Hoe 'opener' een bedrijf is des te beter zal dat gaan. Als je dat vertrouwen op de een of andere manier ernstig beschaamt, wordt je ontslagen. Daar is zelfs rechtsgrond voor.

Vertrouwen in de Islam

Het is al weer enkele jaren geleden dat mijn uit Iran gevluchte vriend een bedrijf oprichtte. Hij leverde Irans ceramiek aan tuincentra. Dit hield in dat zijn broer in Iran de dorpen afging om potten en vazen te bestellen bij kleine bedrijfjes en thuiswerkers alvorens die in een vrachtwagen naar Nederland te laten transporteren. Het ging goed... tot zijn broer kwam te overlijden.

Op mijn vraag of hij niet op zoek kon gaan naar vervanging, bleek dat niet te kunnen *omdat hij in de familie of clan niemand wist*. Zomaar een vreemde aantrekken was uitgesloten laat staan dat je een advertentie plaatst voor een vacature....

Zoiets als geld lenen in die cultuur doe je alleen binnen de familie/clan. Er bestaan in Iran geen hypotheek- of boerenleenbanken. Zaken doen gaat alleen met 'eigen volk' of op voorspraak van de familie. Zo'n onderling wantrouwen heeft niets met het islamitisch geloof te maken, zover ik weet, maar het is frappant dat deze houding terug te vinden is binnen het hele middenoosten. Islamieten uiten dat bovendien in hun kleding: vrouwen mogen slechts onherkenbaar als zodanig buiten vertoeven en mannen 'verkleed' zich vaak ook. Geen oogcontact!

Discussies

Het eeuwige discussiëren en polderen dat bv. Nederl anders doen, heeft alles te maken met onderling vertrouwen. Niet alleen dat de ander je 'heel laat' maar het is ook nodig om bereid te zijn om van standpunt te kunnen veranderen door argumenten van die ander. Kortom, je kunt er van leren! Zowat alles is bespreekbaar en een standpunt wordt gerespecteerd doch wel bestreden, als dat aan de orde is. We vinden het zelfs interessant om te debatteren. Er worden cursussen of workshops in gegeven en er bestaan wedstrijden met publiek, zelfs op TV. Een *debating club* bij uitstek is de politiek.

Je mag mensen ook bevragen op hun uitingen en handelen. Als iemand een afwijkende levenshouding of bijzondere hobby heeft, verwacht zij dat ook min of meer.

Polderen

Tijdens een week durende cursus voor mijn werk, 40 jaar geleden, ontmoette ik een Israëli van mijn leeftijd. Hij verbaasde zich er over dat de juist afgesloten overeenkomst tussen werkgevers en vakbonden in een compromis eindigde: de bond vroeg 5% en de werkgevers boden 2% en na enige tijd kwam er het compromis 3,5% uit. Hij begreep daar h e l e m a a l n i e t s van en vroeg mij hem uit te leggen hoe dat kon of hoe dat tot stand kwam. Ik heb hem proberen uit te leggen dat het ook 3 of 4% had kunnen zijn maar het bleef voor hem onbegrijpelijk...

Clash van culturen

Het is dus niet zo vreemd dat sommige islamieten het hier in Nederland niet zo naar hun zin hebben als zij volgens hun strenge geloofsovertuiging willen leven. Bovendien hebben zij 'de opdracht' om te evangeliseren. Er komt nog bij dat elke niet-islamiet naar de hel gaat en dus niet gerespecteerd hoeft te worden. Vertrouwen is al helemaal niet aan de orde. Sommigen vertrouwen je niet eens hun hand toe: ze weigeren om een hand te geven. Ze kijken je niet aan. Wat moet je met dat soort mensen? Ik voel mij in zo'n geval in mijn integriteit aangetast.

De Kor'an dicteert hun dagelijks leven. Nu is de Kor'an niet voor leken geschreven en opzettelijk ingewikkeld gehouden (volgorde van de soera) zodat bijna niemand precies weet wat er in staat. De Kor'an mag ook niet vertaald worden dus leren de jongetjes op de Kor'an-school de soera in het Arabies opdreunen zonder enige notie van wat er staat anders dan wat hun leraar als verklaring geeft. Je bent dus als gelovige volledig overgeleverd aan die leraar / imam. Dit maakt het soms nog erger dan het in onze ogen al is. Ze weten ook alles zeker!

Gelukkig is het merendeel der islamieten in Nederland gesecculariseerd of op zijn minst geliberaliseerd maar het percentage fanaten heeft het moeilijk en is bovendien lastig. (Ik heb het niet over jihadisten die naar Syrië [willen] gaan. Die handelen volgens eigen wetten die weinig met de Islam van doen hebben. Dat zijn of worden gewoon idioten).

De fanaten zijn ook degenen die op de voorgrond treden op radio- en TV. Dat heeft natuurlijk ook zijn uitwerking op, vooral, jonge (Marokkaanse) jongetjes die het allemaal zo goed weten en geen enkel respect (hoeven te) tonen voor niet-islamieten, laat staan voor niet-gesluierde vrouwen die ze openlijk uitschelden voor hoer en bespugen! Thuis zijn ze bovendien superieur aan hun (oudere) zusters en soms zelfs aan hun moeder!! Ze worden opgevoed als prinsjes.

De strenge islamieten die voor de TV optreden, verwijten ons geen respect te hebben voor hen. Ik bestrijdt dat. Geen vertrouwen is een andere zaak. Je straalt nu niet direct vertrouwen uit als je min of

meer gemaskerd over straat gaat en geen hand wilt geven. In ieder geval verhullen de 'jurken' (ook bij mannen met lange baarden en mutsen) elke vorm van persoonlijkheid. Voor onze cultuur van openheid op dit punt is dat zeer ongewenst. [We kennen dit wel: in militaire dienst dragen we ook uniformen om onze persoonlijkheid ongedaan te maken en we gemakkelijker gecommandeerd kunnen worden. De hiërarchie wordt gewaarborgd door gehoorzaamheid aan de 'meerdere'.]

Discussiëren met dergelijke lieden heeft bovendien geen enkele zin. Hun overtuiging mógen ze niet wijzigen om niet in de hel te geraken. Ze mogen ook niet over andere islamieten oordelen. Het is allemaal nog tot daar aan toe als ze ons verder met rust lieten en zich in hun gedrag een beetje aanpasten aan onze cultuur. Dat houdt in dat (jonge) mannen gewoon doen wat boven hen gestelde vrouwen hen opdragen. Een lerares op school heeft soms moeite met jochies die hun instructies niet opvolgen. Er moet eerst een man bijkomen om hen in beweging te krijgen. Belachelijk!

Westers geklede vrouwen zullen opwindend zijn voor islamitische jongens en mannen. Juist die voor hen verwerpelijke aantrekkingskracht werkt demoraliserend zo niet haatverwekkend. Haat omdat je dat zelf niet mag of er niet mee om kunt gaan. Gewoon afblijven en niet uitschelden voor hoer en hen bespugen! In de islam mag je kennelijk geen persoonlijkheid zijn. Er leuk of 'lekker' uitzien is in het westen zelfs gewenst om te laten zien wie je bent en dus vertrouwen te wekken. Uitdagend mag ook nog. Daar mag je naar fluiten en opmerkingen tegen maken **maar je blijft er met je poten vanaf, ook in het zwembad!**

In nikaap, chador, of hoe die jurken ook heten mogen, gehulde, of anderszins gesluierde vrouwen wekken geen vertrouwen en tasten dus mijn integriteit aan. Dat stralen ze in ieder geval uit. Ze maken niet eens oogcontact en dat wekt ergernis op, terwijl ik een vrouw in bikini op straat nog niet eens aan zou raken! Nu getuigt het laatste niet van beschaving in onze westerse cultuur, tenzij in een badplaats. Meiden in bikini mochten de volgende keer bij mij niet meer zo gekleed op de voedselbank komen in ieder geval.

Zelfs in het verkeer weigeren jochies je voorrang te verlenen als ze op de fiets zijn. Dat soort knullen op een pizza-brommer trekken zich helemaal nergens iets van aan. Daar gebeuren dan ook regelmatig ongelukken mee en volgens onze wetgeving ben je als automobilist verantwoordelijk voor een aanrijding met een wielrijder, waar die scooterrijders onder vallen. Dat weten die jongens precies en buiten dat ook uit! Ergernis, ergernis...

De christelijke cultuur

Als je in de *biblebelt* gaat kijken, vind je enige gelijkenis met de Islam, vooral een halve eeuw geleden waren er 'gewoonten' die enigszins in die richtingwijken: Een jongen hoefde niet naar de hand van een meisje met een ander (christelijk) geloof te dingen! Zelfs hervormd en gereformeerd (toch beiden protestant) of zelfs gereformeerd-onderhoudende-artikel-31 en gereformeerd (synodaal) kon al niet! Daar ontstonden binnen families enorme ruzies door maar elkaar vermoorden (zoals eerwraak in islamitische omgevingen) was nooit aan de orde. Je kon hooguit een kar stront in de voortuin krijgen.... De praktijken waren/zijn niet altijd even fris.

In de RK-kerk werden de diensten (missen) in het Latijn gehouden en werd bijbellezen ontmoedigd. Je zou zelf eens kunnen nadenken niet waar? Dat deed meneer pastoor wel voor je! Enige gelijkenis met de islam dringt zich op. Een aardig (oud) boek dat deze cultuur weergeeft is "Dokter Vlimmen".

Hoe verschillend mensen uit andere nominaties ook over elkaar dachten, ze bleven verantwoordelijk voor elkaars wel en wee. Het Oost-Nederlandse noaberschap bijvoorbeeld ging boven elke vorm van geloof.

Afwijkend gedrag (bv. zondagsrust) werd steeds duidelijk gemaakt op soms niet mis te verstane wijze. Niet subtiel, maar er was/is openheid waar het in de Islam aan ontbreekt.

Wat je bij elkaar houdt is dat je dezelfde God belijdt, dezelfde bijbel leest en dezelfde catechismus hebt geleerd, los van of je het allemaal nog gelooft. Dat is voor een groot deel cultuurbepalend. Je kunt elkaar beroepen op dezelfde normen en waarden.

Een oplossing?

Een oplossing zou kunnen zijn dat zowel de christenen als de moslims die in het westen leven seculariseren. Nu zijn we daar met z'n allen hard mee bezig dus is het een kwestie van tijd. Het enige is dat moslims zich niet of nauwelijks organiseren laat staan radicale moslims tot de orde roepen. Dit laatste mag zelfs niet. Dat is moeilijk, alleen al door de hiërarchische structuur. Dogmatische christenen laten zich tot hun christenplicht bepalen. 'Lichte' en zware" christenen kunnen bijvoorbeeld uitstekend samen een voedselbank runnen! Je kunt elkaar daarop aanspreken. Het christelijk geloof is niet vrijblijvend. Moslims mogen zich niet met elkaar, laat staan elkaars geloof bemoeien. Discussie is onmogelijk door het 'absolute zeker weten'. We zullen moeten wachten tot dit verwaterd is.